

1914, 6 września, godz. 2.10, Kielce - Raport informacyjny dla Oddziału Sztabu Generalnego Dowództwa Twierdzy Kraków.

^aK.u.k. Kommando der 1. polnischen Legion^a.

Nachrichtenresumme für den 6 IX [1915], 2 Uhr 10 v[or] m[ittags]. Die Situation der feidlichen Kräfte nach meiner Meinung.

Ende August [1914] war feindlicherseits auf das West Ufer der Weichsel ofensive geplant. Diese Offensive wurde fallengelassen, gegen wärtig wird auf des rechte Ufer der Weichsel Kavallerie geschück zur Teuschung des Gegners.

In der Gegend Nowy Radomsk¹, Przedburz.

1.) Żarnów, Ruda Maleniecka, erscheine kleine Kavallerieabteilungen die aber sich nicht weit nach Süden vorwagen.

2.) Eisenbahn von Koluszki bis Końskie wird verbessert. Lokomotiven gelangen bis Blizyn zum Schutz der Bahn dienen kleine Kavallerieabteilungen.

3.) Nach Radom kam Kavallerie der 5-ten Kavalleriedivision. Des 5-te Kargopoler Dragonerregiment wurde erwiesen. Heereskommandant in Radom war Oberst Br[igade] Kruse. Die Kavallerieabteilungen dringen bis zur Linie Skarżysko — Ostrowiec vor. Die Sicherung Radom am 5 IX [1914] war bei Orońsko vorgeschoben.

Wahrscheinlich ist die 5 und 14 Kavalleriedivision am linken Ufer der Weichsel pläsiert, um grossere Kräfte zu markieren.

Grójec 3 IX [1914] um 3 Uhr n[ach] m[ittags], Białobrzegi 3 IX [1914] [um] 6 Uhr n[ach] m[ittags] kleine Kavalleriekräfte. Brücke in Białobrzegi vorbereitet zur Verbrennung. Infanteria und Artillerie nicht gesehen.

Charakteristisch ist die Marschrouten des Kargopol 5 Dragonerregimentes Warszawa - Drzewica — Nowe Miasto — Białobrzegi — Radom — Zwolen.

Warschau 2 IX [1914] wurde ein grosser Durchmarsch von Millitär auf den Petersburger Bahnhof bemerkt.

In Piotrków 3 IX [1914] gar kein Militär oder nur wenig gewesen.

Gouverneur im Eisenbahnwagen gewohnt. Polizei war in der Stadt nur tagsüber, nachts zog sich in die Waggons zurück. Militz wurde aufgelösst. Dagegen wurde "Poln[ischen] Legion" eingeführt, in Sensen, Heugabeln, beschlagene Stocke bewaffnet, aus Individuen und Sträflingen bestehend.

Białystok 1 IX [1914] Militär in der Stadt wenig. Es ist die das Hauptquartier des Gen[eral] Żyliński². Gesehen viele Offiziere 88 R[e]g[i]m[en]t, 91 R[e]g[i]m[en]t und Luftschiffer mit Zeichen XVIII. Viele Verwundete aus Preussen gebracht.

Aus Warschau meldet man: a.) in Ostpreussen war eine Jägerbrigade; b.) Lithaunischen Garderegiment aus Ostpreussen zurückgeschoben; c.) in Ostpreussen war Czernichower Regiment; d.) bei Kraśnik war Windawer Regiment.

[Józef] Piłsudski³.

Kopia przez kalkę, maszynopis.

AIJPA, Archiwum J. Piłsudskiego, t. LII, b.p. Załącznik do raportu Oddziału Sztabu Generalnego Dowództwa Twierdzy Kraków z 8 IX 1914 r. Tekst na dwóch stronach arkusza papieru kancelaryjnego formatu 34,0/21,0 cm. Oryginału nie znaleziono.

^{a-a} Pieczęć.

¹ Nowy Radomsk, Nowo-Radomsk — obecnie Radomsko.

² Jakow G. Żyliński - generał rosyjski, szef Sztabu Generalnego, 1913-1915 naczelnik Warszawskiego Okręgu Wojennego, 1914 dowódca frontu północno-zachodniego.

³ W tłumaczeniu:

„C. i k. Komenda 1 Legionu Polskiego

Podsumowanie wiadomości na 6 IX 1915, godzina 2.10. Sytuacja sił nieprzyjacielskich według mojej oceny.

Ze strony wroga planowano pod koniec sierpnia [1914] ofensywę na zachodnim brzegu Wisły. Zrezygnowano z tej ofensywy, obecnie na prawy brzeg Wisły posyłana jest kawaleria celem zmylenia przeciwnika.

W okolicy Nowy Radomsk, Przedburz:

1.) Żarnów, Ruda Maleniecka — pokazały się małe oddziały kawalerii, nie mają jednak odwagi posuwania się dalej na południe.

2.) Poprawia się kolej między Koluśzkami i Końskimi. Lokomotywy dotarły do Bliżyna; małe oddziały kawalerii służą do ochrony kolei.

3.) Do Radomia przybyła kawaleria 5-tej dywizji kawalerii. 5-ty pułk dragonów kargopolskich został ustalony. Dowódcą armii w Radomiu był brygadier Kruse. Oddziały kawalerii dochodzą do linii Skarżysko — Ostrowiec. Przesunięto 5 IX [1914] zabezpieczenie Radomia w okolice Orońska.

Prawdopodobnie 5 i 14 dywizja kawalerii umiejscowiona została na lewym brzegu Wisły, aby pozorować znaczne siły.

Grójec 3 IX [1914], godzina 15.00, Białobrzegi 3 IX [1915], godzina 16.00 — niewielkie siły kawalerii. Most w Białobrzegach przygotowany do spalenia. Nie widziano ani piechoty, ani artylerii.

Charakterystyczny jest szlak 5 kargopolskiego pułku dragonów: Warszawa — Drzewica — Nowe Miasto — Białobrzegi — Radom — Zwoleń.

Warszawa 2 IX [1914] — zaobserwowano przemarsz dużej ilości wojska na Dworzec Petersburski.

W Piotrkowie 3 IX [1914] widziano niewielką ilość lub całkowity brak wojska. Gubernator mieszkał w wagonie kolejowym. Policja przebywała w mieście tylko w ciągu dnia, w nocy wracała do wagonów. Zlikwidowano milicję. Za to wprowadzono «Legiony Polskie» — uzbrojone w kosy, widły i obite kije; siły te składają się z różnych osobników i skazańców.

Białystok 1 IX [1914] — w mieście niewielka ilość wojska. Miasto jest kwaterą główną generała [Jakowa] Żylińskiego. Widziano wielu oficerów 88 pułku, 91 pułku i lotników ze znakiem XVIII. Przywieziono wielu rannych z Prus.

Z Warszawy zameldowano: a.) w Prusach Wschodnich była brygada strzelców; b.) z Prus Wschodnich odesłano Litewski Pułk Gwardyjski; c.) w Prusach Wschodnich przebywał Pułk Czernichowski; d.) pod Kraśnikiem był Pułk Windawski.

[Józef] Piłsudski”.